

Spoznajmo naše penice

// Dare Šere

Penice so v primeri s trstnicami in cvrčalci, ki smo jih predstavili v prejšnji številki, lažje določljiva skupina ptic. V Sloveniji živi osem vrst penic in vse razen žametne so izrazite selivke, ki prezimujejo v različnih predelih Afrike. Večina samcev je izrazito svatovsko obarvana, le pri vrtni penici in mlinarčku se samec in samica ne ločita med seboj. Pri penicah je zanimiva tudi popolna menjava peres, saj vse odrasle penice to opravijo v Evropi. Vrtna penica je edina, ki zamenja perje šele v Afriki, in to v času prezimovanja. Čeprav penice živijo tako rekoč povsod, jih je najlažje opazovati v poletnem in jesenskem času, ko se prehranjujejo na plodovih bezga, krhlike in fige.

Pri nas najbolj pogosta in prepoznavna penica je **črnoglavka** (*Sylvia atricapilla*). Njeno petje je lahko določljivo. Poje tako rekoč povsod, od mestnega središča do osamljenih gozdov. V našem Primorju jo imamo možnost opazovati tudi prek zime, sploh pa na območjih z dovolj zimzelenih rastlin in različnih plodov. Avgusta ali v začetku septembra je na preletu zelo številna **vrtna penica** (*S. borin*). Najprimernejši kraj za opazovanje te penice so drevesa z zrelimi figami, kjer se lahko zadržuje tudi več deset osebkov. Vrtna penica se iz Afrike vrača razmeroma pozno, nekateri osebki še v začetku junija, ko nekatere pri nas že gnezdi. **Rjava penica** (*S. communis*) je s svojo rjavo obarvanostjo peruti lahko določljiva, in to ne glede na spol ali starost. Tudi dve zunanji repni peresi sta v letu kar dobro vidni. **Mlinarčka** (*S. curruca*) lahko srečamo tako spomladi kakor jeseni. Ta mala penica je najbolj številna v sredogorju do drevesne meje in celo v rušju ji lahko prisluhnemo, ko poje svojo enolično pesmico. V nižinah včasih gnezdi v parkih ali na pokopališčih. **Pisana penica** (*S. nisoria*) je naša največja penica. Srečamo jo tako v vlažnih predelih Ljubljanskega barja kot v suhih predelih Krasa. Njeno od-

lično petje velikokrat prekine značilni »trrrt, trrrt, trrrt«. **Svetlooka penica** (*S. crassirostris*) je pri nas najredkejša penica, saj sta o njej znana le dva podatka. Njeno značilno petje v nizkih tonih se sliši zelo daleč. Obarvanost šarenice je tako različna, da se včasih »zamegljene beline« sploh ne vidi. Svetlooka penica se pojavlja v Evropi v dveh samostojnih vrstah. V jugozahodni Evropi živi temnejša (*S. hortensis*), v južni in jugovzhodni Evropi pa bolj svetla svetlooka penica (*S. crassirostris*), kamor sodi tudi naša. **Taščična penica** (*S. cantillans*) je v Sloveniji vezana na obalni pas in Kras. Že njeno ime pove skoraj vse, je pa res, da je manjša od taščice. Njen beli brk je v času gnezdenja dobro viden, pa čeprav ni velik. S prepoznavanjem njenega petja imamo lahko nekaj težav, sploh če je ne vidimo, saj je petje podobno petju v primerljivem okolju živeče žametne penice. Z **žametno penico** (*Sylvia melanocephala*) se pri nas lahko srečamo prek celega leta, in to večinoma v slovenskem Primorju. Znani so podatki tudi iz osrednje Slovenije, vendar zunaj obdobja gnezdenja. Na njej nas očara rdeče oko z rdečim očesnim kolobarjem na žametno-črni obarvani glavi, ki pri samcu prehaja v siv hrbet in svetel prednji del. Velikokrat jo vidimo samo za trenutek, že takoj zatem pa se skrije v gosto rastlinje.

Morda ne veste, da smo s pomočjo obročkanka ugotovili:

- da naše črnoglavke prezimujejo od Španije prek Malte do Cipra in Libanona, v Sloveniji smo zabeležili tudi črnoglavke s Švedske, Norveške in iz Velike Britanije;
 - da so vrtno penico z našim obročkom našli v Libiji in Kongu;
 - da je bila rjava penica z našim obročkom najdena v Egiptu, v Ljubljani pa smo pod zastekljeno stolpnico našli osebek z obročkom s Švedske;
 - da smo ujeli mlinarčka, ki sta bila obročkana na Norveškem in v Veliki Britaniji;
 - da smo pred leti šele sredi novembra pri Ljubljani obročkali pisano penico;
 - da edina dva podatka o svetlooki penici pri nas temeljita ravno na osnovi obročkanka.
- Petje posameznih vrst lahko poslušate na povezavi <http://www2.pms-lj.si/svet-ptic/penice/>. Izvirni posnetki so objavljeni na zvočnem cedeju Tomija Trilarja *Ljubljansko barje*.

1: Svetlooka penica (*Sylvia crassirostris*) je podobna mlinarčku (*Sylvia curruca*), a bistveno večja.

velikost: 15–16 cm
čas opazovanja: od maja do avgusta (V–VIII)
čas gnezdenja: maj do julij (V–VII)
značilnost: zamolklo petje, svetla šarenica

2: Taščična penica (*Sylvia cantillans*)
velikost: 12–13 cm
čas opazovanja: od konca marca do septembra (III–IX)
čas gnezdenja: maj do julij (V–VII)
podobnost: majhni rjavi penici, taščici
značilnost: izrazit beli brk pri samcih in rdeč očesni kolobar
foto: obe Dare Šere